

**Prova lliure per a l'obtenció del títol de graduat/ada
en educació secundària obligatòria**

Convocatòria 02/2017

Àmbit social

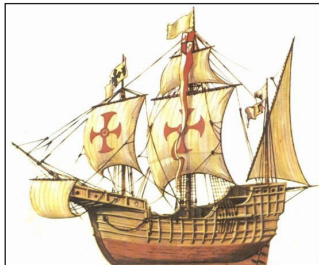
Pauta de correcció

Nota per al corrector: A les respostes obertes s'ha de valorar, a més del contingut, la claredat expositiva, la redacció, l'argumentació i la coherència del discurs.

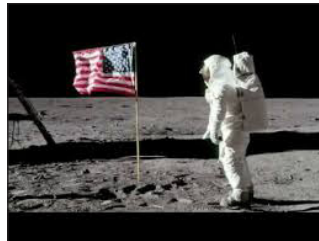
Activitat 1

[25 punts]

1. Observeu les imatges i escriviu a quina etapa de la història corresponen. Aquí teniu les etapes desordenades: Edat Moderna, Prehistòria, Edat Contemporània, Edat Antiga i Edat Mitjana. [2,5 punts]

Edat moderna

Edat contemporània

Prehistòria

Edat antiga

Edat mitjana

2. Ordeneu les etapes històriques cronològicament. [2,5 punts]

1. **Prehistòria**
2. **Edat antiga**
3. **Edat mitjana**
4. **Edat moderna**
5. **Edat contemporània**

3. Els historiadors divideixen la prehistòria en dues edats: l'edat de la pedra i l'edat dels metalls. A quina edat de la prehistòria corresponen els objectes següents? Argumenteu la vostra resposta. [2 punts]

Etapa: **Edat de pedra**

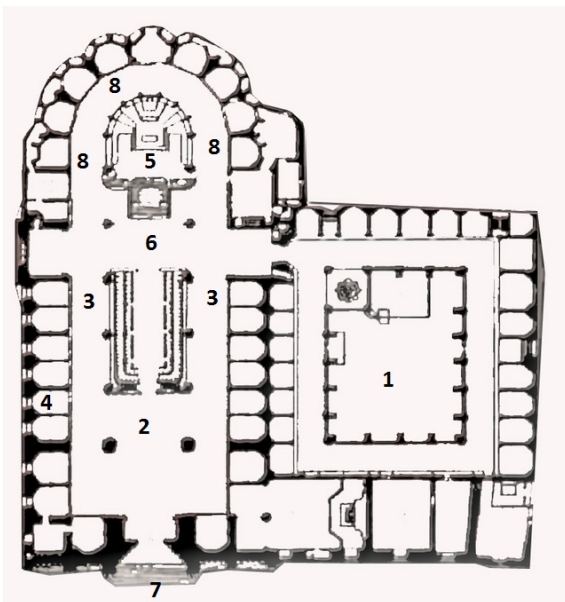
Argument: **aquestes puntes són de pedra**

Etapa: **Edat dels metalls**

Argument: **aquests ganivets són de ferro**

4. Aquí teniu un plànol d'una església gòtica. Relacioneu cada número amb la part de l'església a la qual correspon. [4 punts]

Portalada: **7**

Claustre: **1**

Nau central: **2**

Capella lateral: **4**

Altar: **5**

Deambulatori: **8**

Naus laterals: **3**

Creuer: **6**

Imatge adaptada del web
<https://ca.wikipedia.org/wiki/Catedral_de_Barcelona>

5. Relacioneu cada part d'un monestir amb la seva funció. [4 punts]

A	Església
B	Claustre
C	Biblioteca
D	Sala capitular
E	Calefactori
F	Refectori
G	Celler
H	Cel·les dels monjos

C	Lloc on els monjos copiaven els manuscrits.
E	Lloc caldejat on anaven els monjos per escalfar-se.
A	Lloc on anaven els monjos a orar.
H	Dormitoris dels monjos.
F	Menjador.
D	Lloc de reunió i de lectura de la comunitat.
B	Exterior de planta quadrada amb un jardí i una font al mig.
G	Lloc on es guardaven els vins i les begudes.

6. Com es diu el sistema econòmic, social i polític que es donava a l'Edat Mitjana? [1 punt]

Feudalisme

7. Completeu amb les paraules correctes el text següent: [4 punts]

cavallers – monjos – castells – monestirs – serfs – a cavall – pregària – Mitjana

Als inicis de l'Edat **Mitjana**, la societat estava organitzada en diferents estaments: els senyors feudals, que eren els propietaris de les terres i **castells; els cavallers**, que eren soldats que combatien **a cavall** i tenien l'obligació de defensar el castell, el senyor feudal i els pagesos de l'entorn; els **monjos** i les monges, que vivien als **monestirs** i es dedicaven a la **pregària** i a les feines artesanals i agrícoles; els pagesos i els **serfs**, que treballaven les terres propietat d'un noble o de l'abat d'un monestir.

8. L'art romànic és propi de l'Edat Mitjana. Aquí teniu un exemple de pintura romànica, el pantocràtor de Sant Climent de Taüll. Identifiqueu en aquesta obra dues de les característiques de la pintura romànica. [2 punts]

Respostes possibles:

- Absència de perspectiva.
- Geometrització i simetria de les formes.
- Hieratisme.
- Esquematzació formal.
- Frontalitat.
- Colors purs i intensos.
- Pinzellada plana.
- Tema religiós.

© Ferenc Ungor / Dreamstime

9. Així com l'art romànic pertany majoritàriament a l'àmbit rural, amb el creixement de les ciutats va aparèixer un nou estil: el gòtic. D'aquestes esglésies o catedrals indiqueu quina és d'estil gòtic i per què (citeu-ne, almenys, dues característiques identificatives). [3 punts]

A

B

C

D

Imatges extretes del web <<https://ca.wikipedia.org>>

La D.

Característiques identificatives:

- És una catedral.
- Edifici molt alt i lluminós.
- Arcs apuntats o ogivals.
- Grans finestrals.
- Façana flanquejada per dues torres altes.
- Rosassa.
- Agulles i pinacles coronant les torres per donar més verticalitat a l'edifici.

Activitat 1

Activitat 2

[25 punts]

1. Uns aventurers han fet un viatge pel món i han visitat molts indrets que trobem assenyalats en aquest mapa mundi. Identifiqueu aquests llocs amb el número de l'accident geogràfic correcte: [5 punts]

Imatge adaptada del blog <<http://msocial6.blogspot.com.es>>

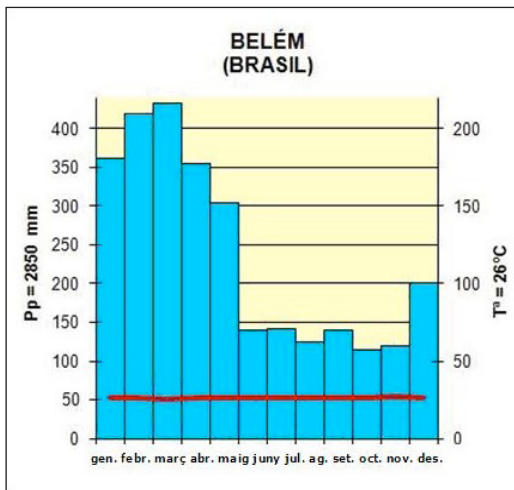
Serralada dels Andes	7
Himàlaia	3
Riu Amazones	6
Mar Càspia	4
Muntanyes Rocalloses	2

Riu Congo	8
Desert del Sàhara	10
Riu Nil	1
Riu Mississippí	9
Alps	5

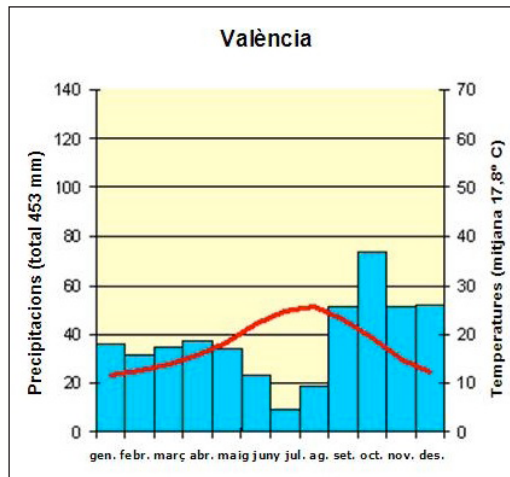
2. Segons el que marca el mapa, per quin continent no han passat? [1 punt]

Oceania

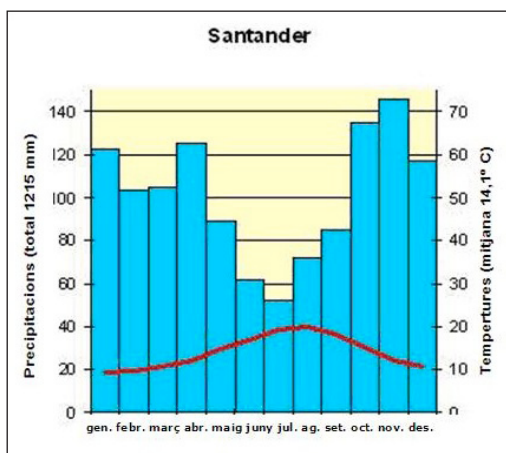
3. La diversitat de paisatges que s'han anat trobant, entre d'altres causes, ve donada pel tipus de clima que hi ha a la zona. Us presentem una sèrie de climogrames que corresponen als climes següents: oceànic, continental, equatorial i mediterrani. Identifiqueu-los. [2 punts]

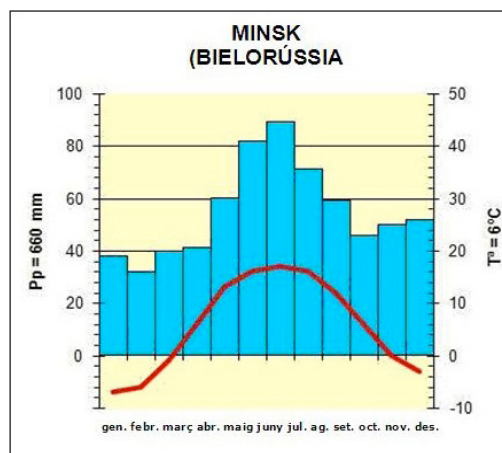
Equatorial

Continental

Oceànic

Continental

4. Mireu els climogrames i contesteu. A quina ciutat... [4 punts]

- fa més fred? **A Minsk**
- fa més calor tot l'any? **A Belém**
- plou més? **A Belém**
- plou menys? **A València**
- les temperatures són més regulars? **A Belém**
- no hi ha hivern? **A Belém**
- hi ha més oscil·lació tèrmica? **A Minsk**
- hi ha alguns mesos d'aridesa? **A València**

5. El climograma de la majoria de les ciutats grans de Catalunya, a quin dels quatre climes que heu vist s'assembla més? Argumenteu la vostra resposta. [2 punts]

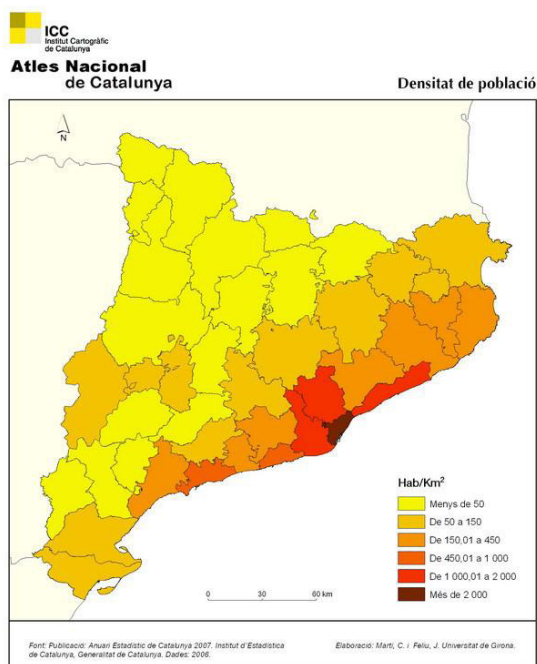
Al mediterrani, ja que tenim estius secs i calorosos i hiverns suaus amb escasses precipitacions. Les precipitacions més abundants tenen lloc a la tardor (pluges torrencials). La major part de les grans ciutats catalanes se situen en l'àrea climàtica mediterrània.

6. El clima és tan important que condiciona en bona mesura els assentaments humans. Citeu tres àrees de la Terra amb una densitat de població molt baixa a causa del clima. [3 punts]

Possibles respostes:

- **zones polars**
- **estepes**
- **deserts**
- **selves tropicals**
- **grans altituds**

7. Mirant aquest mapa de la densitat de població a Catalunya, quines són les zones més densament poblades? Concreteu, almenys, tres àrees, zones o comarques. [3 punts]

Font: Institut d'Estadística de Catalunya, 2007

Com a comarques més densament poblades podríem dir: **Barcelonès, Maresme, Vallès Occidental, Baix Llobregat; també, Garraf i Tarragonès.**

Per àrees o zones es podria dir: **àrea metropolitana de Barcelona, Costa Central, entre d'altres.**

8. I quines són les menys poblades? Escriviu, almenys, dues zones o comarques. [2 punts]

Comarques: els dos Pallars, la Noguera, la Segarra i les que estan entre el Delta de l'Ebre i el Segrià.

Zones: interior de les comarques tarragonines o de Lleida, Prepirineu i Pirineu, entre d'altres.

9. Per què la població tendeix a concentrar-se en determinats llocs geogràfics? Doneu-ne, almenys, tres raons. [3 punts]

- **Per les condicions climàtiques favorables.**
- **Per les ofertes de treball.**
- **Per les bones comunicacions i serveis.**
- **Per la riquesa del sol.**
- **Per tradició familiar.**
- **...**

Activitat 3

[25 punts]

Llegiu el text i contesteu a les preguntes.

Catalunya és la comunitat autònoma que més pateix els efectes de la crisi, si es mesura a través de dos dels procediments judicials més traumàtics per a les empreses i les famílies, és a dir, els concursos de creditors i els desnonaments, respectivament. Sense deixar de ser dades dolentes, les xifres indiquen una millora respecte a l'any passat, especialment en insolvències empresarials, que es van reduir el 27,4% el segon trimestre de 2014, respecte al mateix període de 2013, segons un informe del Consell General del Poder Judicial (CGPJ) difós ahir.

Pel que fa als desnonaments, també van disminuir respecte a fa un any, però el descens és tan lleu que la situació continua sent alarmant: 4.366 famílies a Catalunya van perdre la seva vivenda (de compra o lloguer) per impagaments entre abril i juny, tot just un 2,5% menys que un any abans. Amb tot, és una evolució millor que en el conjunt d'Espanya, on els desnonaments segueixen en augment.

Adaptació feta a partir del text de Sonia GUTIÉRREZ
«Concursos i desnonaments es redueixen a Catalunya» *El Periódico* [en línia] (11 octubre 2014)

1. Poseu un títol adient al text anterior. [1 punt]

Resposta oberta. Ha de ser coherent amb allò que diu el text.

2. Resumi en un màxim de quatre línies les idees principals del text. [2 punts]

Resposta oberta. Idees principals:

Catalunya és la comunitat autònoma que més pateix la crisi si prenem com a indicadors els desnonaments i els concursos de creditors. Tot i així, l'any 2014 les dades van mostrar una lleugera millora respecte de l'any anterior. És una millora insuficient però està per sobre de la de la resta de l'Estat espanyol.

3. Definiu amb paraules vostres: [4 punts: 2 per encert]

Concurs de creditors:

Procediment legal que s'origina quan una persona o empresa no pot fer front als pagaments que té perquè es troba en una situació d'insolvència.

Desnonament:

Fer fora legalment una persona o família del pis on viu per no haver pagat el lloguer al propietari o la hipoteca al banc o entitat creditícia.

4. Per fer front a la crisi econòmica, molts governs han apostat per plans d'austeritat i ajustament de la despesa pública. Digueu, almenys, dos exemples d'aquest tipus de polítiques públiques i concreteu i argumenteu quines conseqüències se'n poden derivar.

Centrem la resposta en educació i sanitat, però es podria fer extensiva a l'atenció social, la cultura, les infraestructures, els esports...

Exemple de pla d'austeritat 1: [1 punt]

Retallades en l'educació: menys mestres o professors, menys pressupost per a material didàctic, manteniment dels centres i recursos educatius en general.

Conseqüències: [2 punts]

Més ràtio d'alumnes a les aules, menys atenció a la diversitat, menys materials, menys confortabilitat a les aules, pitjors equipaments... En definitiva, menys qualitat a l'ensenyament.

Exemple de pla d'austeritat 2: [1 punt]

Retallades en la sanitat: menys metges i personal sanitari per malalt, tancament de plantes a hospitals, menys llits, menys pressupost per al manteniment dels hospitals i per a medicaments. Destrucció de la recerca mèdica.

Conseqüències: [2 punts]

Baixada en la qualitat sanitària, llistes llargues d'espera per intervencions quirúrgiques, empitjorament de les malalties per falta d'atenció mèdica, pitjors condicions per al malalt i/o la seva família quan estan esperant una habitació, possible desmotivació del personal sanitari per l'empitjorament de les condicions de treball.

5. Quina institució europea fixa les directrius de política econòmica de la Unió Europea? [1 punt]

El Consell Europeu

6. Qui ha estat durant els últims anys la cancellera d'Alemanya? [1 punt]

Angela Merkel

7. Un dels objectius de la Unió Europea és la "lliure circulació de persones, mercaderies i capitals". Expliqueu el contingut d'aquesta frase, tot posant-ne exemples (almenys 2), i valoreu si el que diu la frase s'ha aconseguit realment. [5 punts]

Significa que tant les persones de països membres de la Unió Europea com els productes i els diners (inversions, serveis financers o compra de valors) poden circular sense cap trava per l'espai de la UE. És un territori sense fronteres duaneres.

Resposta oberta. Exemples:

No es necessita passaport per anar d'un país a un altre, no cal permís de residència per aconseguir un contracte laboral, els productes passen les fronteres sense pagar aranzels...

Sí, s'ha aconseguit. A més, s'ha creat l'espai Schengen per reforçar aquesta idea.

8. Totes les administracions públiques (catalanes, espanyoles, europees...) recapten impostos per poder prestar els seus serveis. Esmenteu, almenys, dos tipus d'impostos que paguem com a ciutadans i digueu en concepte de què s'apliquen. [2 punts]

Poden ser:

- **IVA (impost sobre el valor afegit):** quan comprem alguna cosa o contractem un servei. Sovint, l'IVA ja està inclòs.
- **IRPF (impost sobre la renda de persones físiques):** impost proporcional al que es guanya professionalment.
- **IBI (impost sobre béns immobles):** impost que es paga per ser propietari de pisos, cases, pàrquings, locals, terrenys...

9. De quina manera els impostos reverteixen en la vostra vida quotidiana? Feu-ne una explicació detallada amb exemples concrets. [3 punts]

Resposta oberta:

Ha de reflectir que, amb els impostos que paguem, l'Administració pot desenvolupar infraestructures (carreteres, carrers...), serveis i infraestructures sanitàries (hospitals, professionals de la sanitat), educació (escoles, professors...), serveis socials o de seguretat (policia, bombers...). En definitiva, la societat del benestar es pot mantenir si l'Administració té prou ingressos.

Activitat 4

[25 punts]

Victus és una novel·la històrica de ficció escrita per Albert Sánchez Piñol i basada en les memòries d'un ajudant reial durant la Guerra de Successió Espanyola (guerra que s'inicià quan el monarca espanyol Carles II morí sense descendència).

El protagonista, un enginyer militar, ajuda els barcelonins en la defensa final que van fer de la ciutat l'any 1714 i que acabà amb l'ocupació borbònica el dia 11 de setembre.

L'any 2014 es va complir el tricentenari d'aquesta diada, per això es van organitzar diferents actes commemoratius.

1. Escolliu la resposta correcta d'aquestes preguntes relacionades amb la Guerra de Successió. [Cada resposta incorrecta restarà 0,25 punts]

1.1. Per què en el segle XVIII la successió a la corona espanyola va originar un conflicte bèl·lic? [1 punt]

- La filla del rei no podia regnar pel fet de ser dona.
- El rei Carles II no tenia fills.**
- Els germans del rei es van disputar la successió a la corona.

1.2. Quins personatges es van enfrontar per la corona espanyola? [1,5 punts]

- Carles d'Àustria amb Felip IV de Borbó.
- Carles d'Àustria amb Felip V de Borbó.**
- Carles d'Àustria amb Felip VI de Borbó.

1.3. En quina batalla van ser derrotats els partidaris del rei Carles d'Àustria? [1,5 punts]

- Batalla de Gibraltar.
- Batalla d'Almansa.**
- Batalla de Viena.

2. Què es commemora cada 11 de setembre a Catalunya? [1 punt]

És la Diada nacional de Catalunya.

Es commemora la lluita contra les tropes borbòniques que varen ocupar Barcelona.

3. Descriviu en 3 o 4 línies com van succeir els fets de 1714. [2 punts]

El rei Carles II va morir sense descendència al 1700. Per aquest motiu, la successió a la corona va originar un conflicte bèl·lic entre dos possibles successors: Carles d'Àustria (amb el suport majoritari de la corona catalanoaragonesa) i Felip de Borbó (representant de la monarquia francesa) recolzat per Castella. Les potències europees es van posicionar en un bàndol o altre en funció dels seus interessos.

Barcelona va ser sotmesa a un setge molt llarg que va acabar l'11 de setembre amb l'entrada de les tropes borbòniques a la ciutat.

4. Expliqueu què va significar per a Catalunya la instauració del règim borbònic i els decrets de Nova Planta. [3 punts]

Va significar la pèrdua de la sobirania nacional. Amb la promulgació dels decrets de Nova Planta es van abolir les institucions catalanes, les llibertats nacionals, les lleis pròpies i es va prohibir l'ús del català i les manifestacions culturals catalanes.

5. Una altra guerra, però ja emmarcada en el segle xx i d'àmbit mundial, va ser la Segona Guerra Mundial (1939-1945). Situeu aquests fets històrics en l'apartat corresponent. [5 punts]

1	Alemanya ocupa Polònia.
2	Batalla de Stalingrad.
3	Alemanya s'annexiona Àustria i el territori dels Sudets a Txecoslovàquia.
4	Judici de Nuremberg contra els responsables del genocidi nazi.
5	Les tropes aliades desembarquen a Normandia.
6	Guerra Civil espanyola.
7	La Gran Bretanya i França declaren la guerra a l'Alemanya nazi.
8	Es llancen les bombes atòmiques sobre Hiroshima i Nagasaki.
9	Divisió d'Alemanya en quatre sectors: cadascun dels vencedors n'ocupa un.
10	Els alemanys entren a París.

Abans de la guerra	1a fase: victòries alemanyes i japoneses (1939-1941)	2a fase: equilibri arran de l'entrada de la URSS i els Estats Units (juny 1941-1942)	3a fase: victòries dels aliats i derrota final d'Alemanya i Japó (1943-1945)	Després de la guerra
3	1	2	5	4
6	7 10		8 També s'accepta la 2	9

6. Completeu aquest text sobre el desenllaç de la Segona Guerra Mundial.

[4 punts]

La incorporació dels **nord-americans/soviètics** a la guerra va provocar un tomb en el curs del conflicte a favor del bàndol aliat format per la Gran Bretanya, **França**, els Estats Units i l'URSS. L'arribada de les tropes soviètiques a la ciutat alemanya de **Berlín** i el llançament de les bombes **atòmiques** damunt les ciutats japoneses d'Hiroshima i **Nagasaki** (l'agost de **1945**) van determinar la fi de la guerra i la victòria dels **aliats** sobre les potències de l'Eix, integrat per Alemanya, Itàlia i **Japó**.

7. Una de les organitzacions sorgides arran del conflicte va ser l'ONU. Què volen dir aquestes sigles? Amb quina finalitat es va crear? [2 punts]

Organització de les Nacions Unides.

Es va crear per preservar la pau al món i ajudar al desenvolupament dels pobles.

8. Malgrat els esforços de l'ONU i de diferents organismes internacionals, no sempre s'han pogut evitar noves guerres. Expliqueu un dels conflictes bèl·lics que té o ha tingut lloc en el segle XXI en algun indret del món (origen, desenvolupament del conflicte, estat actual i si ja ha finalitzat). [4 punts]

Resposta oberta. Els conflictes més importants del segle XXI són:

- **Guerra d'Iraq**
- **Guerra d'Afganistan**
- **Guerra civil a Líbia**
- **Guerra civil a Síria**
- **Conflicte entre Ucraïna i Rússia**

Activitat 4

PUNTUACIÓ TOTAL
Puntuació màxima: 100 punts